

Handläggare
Ulrika Karlsson Lindgren
Telefon: 08-50801121

Till
Järva stadsdelsnämnd

Remiss - Motion om hemtjänst utan onödig byråkrati

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Stockholm stad.
Dnr KS 2024/487

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Järva stadsdelsnämnd har ombetts att yttra sig över en motion från kommunstyrelsen vilken inkom till kommunfullmäktige 15 april 2024. I motionen föreslår ledamöterna Jonas Naddebo och Thomas Wihlman, Centerpartiet att äldrenämnden ges i uppdrag att se över och återkomma med vilka av stadens insatser för äldre som kan ligga utanför biståndsbedömning och istället kan godkännas utifrån enkla urvalskriterier.

Järva stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till förslaget att äldrenämnden ges i uppdrag och se över vilka insatser som kan ligga utanför biståndsbedömningen. Förslaget behöver dock utredas grundligt gällande kriterier för ålder och vilka insatser som ska ingå. I detta utredningsarbete behöver även andra faktorer vägas in så som exempelvis en ökande problematik gällande välfärdsbrott, risken för exkludering av de som lever i digitalt utanförskap samt den pågående processen med nya socialtjänstlagen.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund

En motion inkom till kommunfullmäktige 15 april 2024 från Jonas Naddebo och Thomas Wihlman, Centerpartiet (C). Motionen har remitterats till Järva stadsdelsnämnd från kommunstyrelsen för yttrande senast den 8 november 2024. Övriga remissinsatser är stadsledningskontoret, äldrenämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, Kommunstyrelsens pensionärsråd och Järva stadsdelsnämnd.

Motion *Hemtjänst utan onödig byråkrati* föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att ge äldrenämnden i uppdrag att se över och återkomma med vilka av stadens insatser för äldre som kan ligga utanför biståndsbedömningen och istället kan godkännas utifrån enkla urvalskriterier.

Ärendet

Av motionen från Jonas Naddebo och Thomas Wihlman (C) framkommer det att äldre i Stockholm förtjänar en omsorg av hög kvalitet som är lyhörd för de äldres behov och önskemål och är flexibel i sin utformning. Det finns enligt motionen äldre som väljer bort hemtjänst på grund av den byråkratiska processen och Jonas Naddebo och Thomas Wihlman uppger att det finns studier som visar att många äldre inte uppskattar att bli biståndsbedömda. Enligt socialtjänstlagen får socialnämnden utan föregående behovsprövning erbjuda hemtjänst till äldre personer. Detta skulle enligt motionen skifta fokus från biståndsbedömning till att utveckla kvaliteten på den hemtjänst som erbjuds. Skribenterna uppger vidare att erfarenhet från kommuner som erbjuder hemtjänst utan biståndsbedömning visar att risken för överkonsumtion är liten och att de flesta människor föredrar att klara sig på egen hand.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Järva stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till förslaget att äldrenämnden ges i uppdrag och se över vilka insatser som kan ligga utanför biståndsbedömningen. Förvaltningen anser dock att staden bör avvakta tills den nya socialtjänstlagen träder i kraft under 2025. Den nya socialtjänsten föreslås vara lättillgänglig och erbjuda insatser på ett enklare sätt än idag. Bland annat ska det vara lätt att komma i kontakt med socialtjänsten, till exempel utanför kontorstid eller genom möjlighet att ta del av information och insatser digitalt. Ett av förslagen i den nya socialtjänstlagen är att ge vissa insatser utan behovsprövning.

Förslaget i motionen behöver utredas grundligt gällande vilka kriterier som ska införas för insatser utan behovsprövning gällande både ålder och insatser. Förvaltningen ser att insatser som kan vara föremål för en förenklad biståndshandläggning bland annat skulle kunna vara:

- Inköp
- Leverans av matlådor
- Promenad
- Städning
- Trygghetslarm
- Tvätt
- Ärende

Förvaltningen vill även lyfta några andra faktorer som staden behöver ta ställning till i arbetet, förutom vilka insatser som skulle kunna omfattas.

I dagens samhälle är många yrkesverksamma efter sin 65-årsdag. Fixartjänsten som finns i Stockholms stad vänder sig idag till personer som har fyllt 68 år och uppåt. Förvaltningen ser behov av att staden överväger från vilken ålder insatser utan behovsbedömning skulle vara lämpligt för att bäst tillgodose faktiska behov hos enskilda.

I dagens samhälle pågår det ett intensivt utvecklingsarbete för arbetsmetoder mot välfärdsbrott. Risk för att kommunen utsätts för välfärdsbrott i samband med icke biståndsbedömda insatser eller förenklad biståndshandläggning måste därmed inkluderas och analyseras i upprättandet av dessa arbetsmetoder. Brottsförebyggande rådet, Brå har i *Välfärdsbrott mot kommuner och regioner* rapport 2022:1, tagit upp problemet med oseriösa aktörer och ett överdrivet eller ett fabricerat behov hos enskilda individer. Förvaltningen ser en risk att en systematisering skulle kunna ske genom att privata utförare söker upp potentiella kunder som exempelvis genom sin ålder kan ansöka om icke biståndsbedömda insatser men som inte har ett egentligt behov. Utföraren skulle på så sätt få upp volymen på sitt kundunderlag och erhålla ersättning för insats där kommunen har begränsad möjlighet att kontrollera om detta utförs. Om förslaget införs bör därför stadsövergripande, enhetliga och tillräckliga kontroller upprättas och genomföras särskilt för dessa insatser.

Det finns personer i samhället som inte är digitala och som inte har tillgång till dator eller har BankID. Om ansökningsförfarandet ska ske via digital ansökan behöver det ses över vart dessa personer kan få stöd och hjälp med sin ansökan. Det kan fortsatt finnas behov av möjlighet att ansöka med pappersblankett och denna måste då finnas lättillgänglig. Många medborgare i Stockholm stad har ett annat modersmål än svenska. Information på olika språk måste säkerställas om hur ansökan ska ske. Förvaltningen vill även lyfta vikten av att ansökningshandlingarna utformas så att det är tydligt och enkelt att förstå vilka uppgifter som efterfrågas. Ansökan behöver vidare ha kontraster och stor text för att vara tillgänglig för personer med nedsatt syn.

Vid omvärldsbevakning framkommer det bland annat att de som är 75 år och äldre i Götene kommun får hemtjänst två timmar i veckan per hushåll utan föregående behovsprövning. I Nacka kommun kan äldre från 65 år ansöka om insatser utan biståndsbedömning. I Linköpings kommun finns det förenklat beslutsfattande för de som är över 80 år. Kommunen hade tidigare 75 år men har valt att höja åldersgränsen samt revidera riktlinjerna gällande vem och hur mycket stöd man kan få. De äldre kan i Linköping idag erhålla

maximalt 6 timmars boservice per månad och hushåll, trygghetslarm, telefonservice och lunchlåda. Mellan de tre kommunerna varierar det vilka insatser som ingår i den förenklade biståndshandläggningen. I förvaltningens omvärldsbevakning har varken utvärderingar av kvalitet eller ekonomi utifrån införande av icke biståndsbedömda insatser kunnat lokaliseras. Ett införande av förenklad biståndsbedömning behöver därför utredas grundligt både vad gäller insatser och ålder.

Förvaltningen föreslår att Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Victoria Callenmark
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Ingrid Brännström
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Följebrev Motion om hemtjänst utan onödig byråkrati, KS 2024/487

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Victoria Callenmark, Stadsdelsdirektör	2024-09-09
Ingrid Brännström, Avdelningschef	2024-09-09